

УДК 94.342.8 (477+438)
DOI: 10.33402/ur.2021-14-261-272

Василь ГУЛАЙ

*доктор політичних наук, професор
завідувач кафедри міжнародної інформації
Національного університету «Львівська політехніка»
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7609-7967>
e-mail: Vasyl.V.Hulai@lpnu.ua*

Наталія ДМИТРИШИН

*кандидат політичних наук
асистент кафедри міжнародної інформації
Національного університету «Львівська політехніка»
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6245-0547>
e-mail: nataliia.m.kolesnytska@lpnu.ua*

ПРЕЗИДЕНТСЬКА КАМПАНІЯ 2020 РОКУ В РЕСПУБЛІЦІ ПОЛЬЩА

Уперше в українському історико-політологічному науковому дискурсі проаналізовано передумови, перебіг, результати та наслідки виборів президента Республіки Польща 2020 р.

Запропоновано ретроспективу президентської кампанії-2020 у Польщі, яка виходить за межі усталеного у значній частині медіа та заангажованих попереднім політичним режимом в Україні експертів уявлення про «добру/го» претендентку/та від опозиційної «Громадянської коаліції» М. Кідава-Блонську / Р. Тшасковського і «поганого» президента Польщі та кандидата на новий термін А. Дуду від провладної партії «Право і Справедливість».

Основну увагу зосереджено на перебігу президентської кампанії, зокрема через порівняння динаміки соціологічних опитувань різних структур електоральних симпатій поляків впродовж лютого–червня минулого року.

Окремо розглянуто вплив пандемії COVID-2019 на перебіг виборчого процесу та зміни у польському законодавстві на завершальному етапі президентської кампанії 2020 р. у Польщі.

З'ясовано, що в новітню політичну історію держави періоду пандемії польські президентські вибори 2020 р. увійшли як перші загальнонаціональні вибори, що початково були перенесені через загрозу коронавірусу. Голосування за серйозних карантинних заходів у прогнозованому I турі відбулося на виборчих дільницях, а у двох гмінах на південному заході голосування стало можливим тільки у так званий кореспонденційний спосіб.

Кількість голосів, які були подані за обидвох кандидатів у II турі, становила 20 458,9 тис., що на 10 334,5 тис. більше, ніж у I турі. Попри те, що новий кандидат від ГП Р. Тшасковський на майже 2 910,8 тис. голосів у розрахунках зростання кількості виборців між I та II турами випередив свого конкурента, він не переміг А. Дуду. Із невеликою перевагою (422,3 тис.) останнього переобрали на новий термін.

За результатами голосування та підсумками виборів для політичної системи Польщі найближчих років, встановлено нищівну поразку висуванців від ПСП та «Лівиці». На тлі краху лівих та лівоцентристських кандидатів очевидним успіхом є результат право-консервативного К. Босака, якому, щоправда, доведеться найближчими роками позмагатися з іншими очільниками «Конфедерації» за лідерство на крайньому правому фланзі польського політикуму, зокрема в контексті можливих дострокових парламентських виборів.

Ключові слова: Польща, президентські вибори, А. Дуда, політичні партії, пандемія COVID-2019.

Колектив викладачів та студентів кафедри міжнародної інформації Національного університету «Львівська політехніка», продовжуючи моніторинг внутрішньої та зовнішньої політики Польщі, започаткований у попередніх публікаціях¹, пропонує увазі результати чергового дослідження.

Автори виходять із вступної тези, що перемога на президентських виборах в Україні 2019 р. В. Зеленського та формування політичною силою «Слуга народу» монобільшості у Верховній Раді України IX скликання давали шанс змінити попередній формат відносин з одним із ключових стратегічних зовнішньополітичних партнерів України – Республікою Польща. Змушені визнати, що в попередній період «зусиллями» окремих бенефіціарів політичних проєктів «Народного фронту» та «Блоку Петра Порошенка» як основи гібридного політичного режиму в постмайданній Україні 2014–2019 рр. відносини між Україною та Польщею залишалися далекими від декларованих, кілька разів навіть сягали політичної кризи.

Попри це, переважна більшість українських електронних мас-медіа, на основі контенту яких формувалося уявлення українського політичного класу та експертного співтовариства, інтерпретувала перебіг виборів президента Польщі 2020 р. з перспективи політичної користі для тих, хто за результатами двох електоральних Майданів в Україні 2019 р. (президентського та парламентського) опинився на узбіччі політичного процесу. Інакше кажучи, українській громадській думці

¹ Гулай В., Максимець В. Український контекст виборчих кампаній у Польщі 2019 року до Європейського парламенту та Сейму й Сенату. *Україна–Польща: історична спадщина і суспільна свідомість*. Львів, 2019. Вип. 12. С. 88–96; Дзюдзя А. М. Тематика президентських виборів у Польщі в провідних українських інформаційних ресурсах: спроба інформаційного моніторингу (лютий–березень 2020 року). Матеріали конференцій МЦНД (13 червня 2020 р.). С. 115–118. URL: <https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/mcnd/article/view/3553/3474> (дата звернення: 10.04.2021); Гулай В., Голець А. Внутрішня політика Республіки Польща в оцінці ЗМІ України: законодавчі новели оподаткування реклами. *Інформаційна гігієна як напрям національної безпеки*: матеріали I міжнар. наук. он-лайн конф. Луцьк, 2021. С. 76–80.

нав'язували алогічну дихотомію «доброго-поганого» кандидата в президенти Польщі з огляду на його позицію щодо п'ятого президента України П. Порошенка, а саме «доброї/го» претендентки/та від опозиційної «Громадянської коаліції» (ГК) (вужче – «Громадянської позиції» (ГП)) М. Кідави-Блонської / Р. Тшасковського і «поганого» президента Польщі та кандидата на новий термін А. Дуди від провладної партії «Право і Справедливість» (PiS).

Молода дослідниця О. Балашова цілком слушно визначає період 2015–2019 рр. в еволюції польської партійної системи як час формування біполярної системи з домінантною партією, що характеризується відповідною структурою політичного суперництва між правоцентричними партіями з нахилом до лібералізму чи соціалізму; появою значущих «третіх» сил; однопартійними урядами².

З огляду на це в реаліях системи управління Республіки Польща Президент виступає арбітром, який стабілізує політичну систему, а також постає органом так званої «нейтральної» влади і не бере постійної участі у здійсненні державної політики, що належить до сфери діяльності Ради Міністрів. Звичайно, особливо важливою є роль Президента як охоронця конституції, гаранта спадкоємності державної влади, гаранта суверенітету й безпеки держави та представника держави у зовнішніх зносинах. Водночас система державної влади, яка функціонує на основі Конституції Республіки Польща, передбачає обмежену роль глави держави у здійсненні поточної політики³.

Так, 15 лютого 2020 р. чинний президент Польщі А. Дуда на багатотисячному мітингу у Варшаві оголосив про початок своєї виборчої кампанії. За кілька днів до цього датою чергових президентських виборів у Польщі було визначено 10 травня 2020 р. Якщо главу держави не обрали б у I турі, то II тур мав би відбутися 24 травня. Така собі магія цифр, бо саме 24 травня 2015 р. висуванець PiS А. Дуда несподівано для багатьох переміг тодішнього президента та кандидата від ГП Б. Комаровського.

Аналізуючи фактичний старт президентської кампанії, своєрідний список потенційних кандидатів на найвищу посаду в Польщі можна було б подати так: реальний Анджей Дуда та колективний «АнтиДуда» в особі представниці «Громадянської платформи» Малгожати Кідава-Блонської, лідера Польської селянської партії Владислава Косиняк-Камиша, незалежного кандидата Шимона Головні, представника «Лівиці» Роберта Бедроня, кандидата від «Конфедерації» Кшиштофа Босака та ін.

Сформувати близьке до реального уявлення про преференції поляків на старті президентської кампанії-2020 дає змогу порівняння соціологічних опитувань від різних структур. Так, за результатами опитування Maison & Partners для порталу Onet.pl,

² Балашова О. В. Еволюція партійних систем України та Республіки Польща (1989–2019): дис. ... д-ра філософії: 052; 05 / Національний університет «Острозька академія»; Національний університет «Львівська політехніка». Острог, 2021. С. 182. URL: <https://lpnu.ua/sites/default/files/2021/radaphd/12877/balashovaphdthesis-final.pdf> (дата звернення: 10.04.2021).

³ Марчук М. І. Державний лад Республіки Польща: дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.02 / Харківський національний університет внутрішніх справ; Національна Академія внутрішніх справ. Харків, 2020. С. 248. URL: http://elar.naiu.kiev.ua/bitstream/123456789/17639/5/dyser_marchuk.pdf (дата звернення: 10.04.2021).

оголошеними 30 січня 2020 р., А. Дуда мав би розраховувати в I турі на підтримку 38,3 % виборців, М. Кідава-Блонська – 22,3 %, Ш. Головня – 10,9 %, Р. Бедронь – 9 %, В. Косиняк-Камиш – 6,3 %, К. Босак – 3,2 %⁴. За цим самим джерелом, моделюючи цілком очевидний II тур, прогнозували такі відсоткові результати у парах: Дуда–Головня – 44:43; Дуда–Кідава-Блонська – 49:42; Дуда–Косиняк-Камиш – 47:41.

Результати опитування IBRIS для газети «Rzeczpospolitej», опубліковані 10 лютого: А. Дуда – 43,7 %, М. Кідава-Блонська – 29,2 %, Ш. Головня – 8,1 %, Р. Бедронь – 6,9 %, В. Косиняк-Камиш – 4 %, К. Босак – 3,8 %⁵.

Дані опитування, проведеного 12–13 лютого 2020 р. лабораторією Estymator для DoRzeczy.pl: А. Дуда – 45,3 %; М. Кідава-Блонська – 26,4 %, В. Косиняк-Камиш – 10,1 %, Р. Бедронь – 7,4 %, Ш. Головня – 5,9 %, К. Босак – 4,7 %⁶.

Розгортання масштабів епідемії коронавірусу COVID-19, що в перші тижні березня набуло характеру пандемії SARS-COV-2 (за визначенням ВООЗ), позначилось на перебігу виборів Президента Польщі 2020 р. На цьому тлі майже не поміченим стало завершення 26 березня подання підписів на підтримку кандидатів на президентську посаду. Із 35-х раніше зголошених претендентів відповідні документи подало 19 осіб⁷.

Цілком усвідомлюючи, що дані соціологічних опитувань навіть від різних аналітичних структур не можуть у повному обсязі репрезентувати громадську думку, згадаймо, що II тур виборів Президента Республіки Польща в 2015 р. засвідчив: попри більшість прогнозів, тодішній президент Б. Коморовський програвав висуванцеві «Права і Справедливості» А. Дуді.

Водночас хочемо зупинитися на рейтингу президентських вподобань поляків – опитуванні, проведеному 20–23 березня 2020 р. агенцією Social Changes для одного з найпопулярніших польських інтернет-порталів в Polityce.pl⁸. Відповідно

⁴ Sondaż. Niewielka przewaga Dudy nad Hołownią w ewentualnej drugiej turze. *Wprost*. 2020. 30 stycznia. URL: <https://www.wprost.pl/wybory-prezydenckie-2020/sondaze/10293940/sondaz-niewielka-przewaga-dudy-nad-holownia-w-ewentualnej-drugiej-turze.html> (дата звернення: 10.04.2021).

⁵ Najnowszy sondaż prezydencki: Duda liderem, notowania Kidawy-Błońskiej mocno w górę. URL: <https://www.rmf24.pl/raporty/raport-wybory-prezydenckie2020/najnowsze-fakty/news-najnowszy-sondaz-prezydencki-duda-liderem-notowania-kidawy-b,nId,4318508> (дата звернення: 10.04.2021).

⁶ Sondaż prezydencki dla DoRzeczy.pl: Andrzej Duda wciąż prowadzi, ale traci. Kto zyskuje? *DoRzeczy*. 2020. 15 lutego. URL: <https://www.dorzeczy.pl/sondaz/129727/sondaz-prezydencki-dla-dorzeczypl-andrzej-duda-wciaz-prowadzi-ale-traci-kto-zyskuje.htm> (дата звернення: 10.04.2021).

⁷ Mocny finisz w PKW. Komitety zdążyły zgłosić 19 kandydatów z zebranymi podpisami na prezydenta RP. *wPolityce.pl*. 2020. 27 marca. URL: <https://wpolityce.pl/polityka/493145-mocny-finisz-w-pkw-19-kandydatow-na-prezydenta-rp> (дата звернення: 10.04.2021).

⁸ Duży wzrost poparcia i rekordowa przewaga Andrzeja Dudy nad Małgorzatą Kidawą-Błońską. Traci Hołownia. **SPRAWDŹ** wyniki. *wPolityce.pl*. 2020. 25 marca. URL: <https://wpolityce.pl/polityka/492905-rekordowa-przewaga-andrzeja-dudy-nad-kandydatka-ko-sprawdz> (дата звернення: 10.04.2021).

до нього, А. Дуда міг розраховувати в I турі на підтримку 47 % виборців, М. Кідава-Блонська – 19 %, В. Косиняк-Камиш – 11 %, Р. Бедронь – 10 %, Ш. Головня – 7 %, К. Босак – 6 %.

У цьому контексті, нехай із похибкою в кілька відсотків на користь того чи того кандидата, можна говорити про формування у польських президентських змаганнях колективного «третього зайвого» в особі В. Косиняк-Камиша, Р. Бедроня, Ш. Головні та К. Босака, які виявилися не здатними повторити успіху п'ятирічної давності П. Кукіза.

Окремо варто згадати про опитування агенції Kantar для званої своїми симпатіями до ліберальної ГП «Gazety Wyborczej», відповідно до якого в I турі планованих президентських виборів на 10 травня А. Дуду готові були підтримати 65 % респондентів. Однак якщо б вибори перенесли на пізніший термін, то чинний президент міг би розраховувати принаймні на 44 %⁹.

У цьому контексті треба зазначити, що не справдилися побоювання частини експертів та політтехнологів кампанії А. Дуди, які вважали, що з обмеженням, а згодом заборонаю безпосередніх зустрічей із виборцями на місцях їхній кандидат втрачатиме популярність, а сама кампанія перенесеться у простір ЗМІ та соціальних медіа, де різнополюсна опозиція матиме більше можливостей для інформаційних атак на чинного президента, уряд та ПіС загалом.

Польські медіа¹⁰, розглядаючи варіанти спроб різних опозиційних сил завадити чинному президентові перемогти в I турі, припускали, що провідні кандидати можуть відмовитись від участі у виборах для визнання їх недійсними за участі єдиного кандидата – А. Дуди. На наш погляд, такий сценарій відразу видався малоімовірним хоча б тому, що в бюлетені поруч із чинним президентом могли опинитися декілька кандидатів з «другого» ешелону польської політики та відігравати роль радше статистів для ще переконливішої перемоги А. Дуди.

Для повнішої репрезентації громадської думки поляків у часі пандемії та президентських виборів варто звернутися до опитування, яке свідчило про настрої до перенесення виборів 10 травня. Дослідницький інститут «Pollster» для видання «Super Express» упродовж 17–18 березня опитав 1 077 дорослих поляків, 70 % з них виступали за перенесення травневого президентського голосування¹¹. Можна, звичайно, скептично ставитися до такого різкого зростання популярності чинного президента, але й не варто применшувати реальних результатів діяльності уряду на

⁹ Nowy sondaż prezydencki: Duda miażdży Kładawę. Druga tura nie będzie potrzebna. *Super express*. 2020. 26 marca. URL: [//www.se.pl/wiadomosci/polityka/koronawirus-szukajacy-sondaz-to-dlatego-pis-chce-wyborow-prezydenckich-2020-w-maju-aa-6MtB-Ujp6-BpAZ.html](http://www.se.pl/wiadomosci/polityka/koronawirus-szukajacy-sondaz-to-dlatego-pis-chce-wyborow-prezydenckich-2020-w-maju-aa-6MtB-Ujp6-BpAZ.html). (дата звернення: 10.04.2021).

¹⁰ Szczęśniak A. Opozycja wycofa się z wyborów prezydenckich? Pytamy i nieoficjalnie słyszymy, że to możliwe. *Oko.press*. 2020. 12 marca. URL: <https://oko.press/opozycja-wycofa-sie-z-wyborow-prezydenckich/> (дата звернення: 10.04.2021).

¹¹ Zaremba J. Koronawirus w Polsce. Polacy chcą przełożenia wyborów? Nowy sondaż. *Wiadomosci*. 2020. 20 marca. URL: <https://wiadomosci.radiozet.pl/Polska/Polityka/Koronawirus-w-Polsce.-Sondaz-dla-SE-70-procent-Polakow-chce-przełożenia-wyborow> (дата звернення: 10.04.2021).

чолі з прем'єром Тадеушем Моравецьким (PiS) під впливом ініціатив президента А. Дуди у боротьбі з поширенням епідемії коронавірусу на території Польщі.

У цьому контексті корисно переглянути опитування агенції Estymator для порталу DoRzeczy.pl¹² (здебільшого небайдужого до панівної партії) щодо оцінки позиції опозиційних парламентських партій у протидії COVID-19. Так, співвідношення «добре-погано» (за стобальною системою) становить для «Громадянської коаліції» – 18:15; «Лівіці» – 22:15; Польської селянської партії – 22:17; «Конфедерації» – 12:20.

Окремо варто вказати на цілком позитивний вплив президентсько-урядової ініціативи, так званого «Антикризового щита» економічної допомоги та підтримку щонайменше 4 млн представників малого бізнесу і самозайнятих громадян, попри цілком очевидний спротив у Сеймі колишніх антагоністів, а на той час нової ситуативно об'єднаної опозиції «Громадянської коаліції» та «Конфедерації». За результатами вже згаданого опитування Social Changes для w Polityce.pl¹³, 59 % опитаних позитивно оцінюють «Антикризовий щит», з них 80 % – виборці «Права і Справедливості» та 37 % – «Громадянської коаліції».

Президентська виборча кампанія йшла до свого завершення із гаслами про ефективність протиепідемічних (19 березня у Польщі було оголошено стан епідемії) та антикризових соціально-економічних заходів. З міркувань безпеки, використовуючи досвід інших країн, уряд Т. Моравецького подав до Сейму законопроект про кореспонденційне (поштове) голосування на виборах 2020 р.

Перша спроба змін до Виборчого кодексу несподівано зазнала невдачі. 31 березня верхня палата польського парламенту – Сенат – не підтримала змін, які напередодні, 28 березня, прийняла нижня палата – Сейм. «За» відхилення поправок проголосувало 47 сенаторів, тоді як «проти» було 29. Проте панівну партію це не зупинило, того ж дня ввечері вона зареєструвала новий проект ухвали про внесення змін до Виборчого кодексу. Нова редакція змін передбачала вже не можливість дистанційного голосування для виборців, які перебувають на карантині, ізоляції або яким виповнилося 60 років, а обов'язкове для всіх дистанційне голосування поштою¹⁴.

Паралельно з «Правом і Справедливістю» 3 квітня опозиційні блоки «Громадянська коаліція» і «Польська коаліція» зареєстрували власні альтернативні проекти ухвал щодо виборів президента. У першій з них було запропоновано скасувати чергові президентські вибори 10 травня і продовжити каденцію чинного президента ще на два роки. Проте після цього семирічного терміну А. Дуда не мав би права кандидувати на посаду під час президентських виборів 2022 р. Натомість автори

¹² Polacy ocenili postawę opozycji ws. epidemii koronawirusa. URL: //dorzeczy.pl/kraj/133569/koronawirus-polacy-ocenili-postawe-opozycji.html (дата звернення: 10.04.2021).

¹³ Polacy bardzo pozytywnie o pomysle tzw. tarczy antykryzysowej. O projekcie słyszało niemal 2/3 badanych. wPolityce.pl. 2020. 26 marca. URL://wpolityce.pl/polityka/493118-polacy-bardzo-pozytywnie-o-pomyśle-tarczy-antykryzysowej (дата звернення: 10.04.2021).

¹⁴ Радь Т. Нові зміни до Виборчого кодексу в Польщі: вибори президента відбудуться у травні й виключно поштою. URL: https://www.oporaua.org/article/vybory/19805-novi-zmini-do-viborchogo-kodeksu-v-polshchi-vybory-prezidenta-vidbudutsia-u-travni-i-vikliuchno-poshtoiu (дата звернення: 10.04.2021).

другої ініціативи пропонували прийняти ухвалу про запровадження у Польщі надзвичайного стану, що б унеможливило проведення виборів 10 травня і відтермінування їх на пізніший час¹⁵.

Уранці 6 квітня в Сеймі спробували розглянути пропозицію виборчих змін в редакції «Право і Справедливість», але панівній партії не вдалося знайти для цього потрібної кількості голосів. 3-поміж 459 присутніх (переважно дистанційно) депутатів «за» проголосувало 228 послів, а «проти» – також 228. Ще троє утрималися від голосування. У засіданні оголосили перерву, а голосування за проект ухвали перенесли на 7 квітня¹⁶.

Тим часом, одразу після невдалого голосування, у відставку подав віцепрем'єр-міністр і водночас міністр науки та вищої освіти Ярослав Говін – лідер партії «Порозуміння» і соратник Ярослава Качинського по коаліції. Причиною стали розбіжності між ними у ставленні до необхідності проведення виборів в умовах пандемії. Вже колишній міністр виступав проти наміру лідера «Право і Справедливість» провести вибори у травні (коли згідно з прогнозами уряду припаде пік захворювання), тоді як більша частина його фракції не підтримувала його в цьому, оскільки не хотіла загострення конфлікту з панівною партією¹⁷.

Незважаючи на це, «Право і Справедливість» несподівано того ж дня ввечері продовжила засідання Сейму і повторно внесла на розгляд свою ухвалу про зміни до Виборчого кодексу. Цього разу з-поміж 459 депутатів 230 обранців підтримали рішення про внесення питання до порядку денного, тоді як 227 були проти, а ще двоє утрималися від голосування. Після довгого обговорення, попри заперечення депутатів усіх чотирьох опозиційних блоків у недоцільності та неконституційності таких змін, проект ухвали таки прийняли з перевагою лише в чотири голоси. Так, «за» нові зміни до Виборчого кодексу проголосувало 230 депутатів (усі з панівного блоку «Право і Справедливість»). «Проти» було 226 депутатів з опозиційних блоків «Громадянська коаліція» (на чолі з партією «Громадянська платформа»), «Польська коаліція» (у складі «Польська селянська партія» і «Кукіз'15»), «Лівиця» (партії «Союз лівих сил», «Весна», «Разом»), «Конфедерація», а також двоє членів панівної партії. Двоє членів партії «Порозуміння» утримались від голосування, а сам лідер політичної сили Ярослав Говін не брав участі в голосуванні¹⁸.

Сейм Польщі 6 квітня 2020 р. ухвалив законодавчі зміни, якими передбачив новий порядок голосування на виборах президента, а саме можливість голосування в умовах пандемії COVID-19 за допомогою пошти. Законопроектом передбачено, що виборцю не потрібно подавати спеціальної заяви для того, щоб проголосували поштою. Голосування мало відбуватися у вказаний день без перерви, з 6.00 до 20.00. Алгоритм голосування було передбачено такий: за сім днів до

¹⁵ Радь Т. Нові зміни до Виборчого кодексу в Польщі: вибори президента відбудуться у травні й виключно поштою. URL: <https://www.oporaua.org/article/vybory/19805-novi-zmini-do-viborchogo-kodeksu-v-polshchi-vibori-prezidenta-vidbudutsia-u-travni-i-vikliuchno-poshtoiu> (дата звернення: 10.04.2021).

¹⁶ Там само.

¹⁷ Там само.

¹⁸ Там само.

дня голосування визначений поштовий оператор надсилає виборцям, відповідно до їхньої виборчої адреси, спеціальні виборчі пакети, в які входять: 1. Зворотний конверт; 2. Виборчий бюлетень; 3. Конверт для виборчого бюлетеня; 4. Інструкція щодо заочного поштового голосування; 5. Декларація виборця, що засвідчує його особисте таємне голосування. На виборчому бюлетені має бути розміщено знак (захисне маркування), що забезпечує його автентичність і справжність; після отримання пакета документів виборець має заповнити їх і проголосувати. Для цього виборець заповнює бюлетень, вкладає його в конверт для голосування, заклеює, вкладає його в зворотний конверт із підписаною декларацією; виборець самостійно кидає заповнений конверт (або передає через іншу особу) не раніше ніж о 6.00 і не пізніше 20.00 в день голосування у спеціально підготовлену поштову скриньку в населеному пункті, який є його виборчою адресою; запаковані конверти з бюлетенями надсилають до виборчої комісії, де їх кидають у виборчу скриньку. Конверти перед цим не відкривають. У день виборів поштовий оператор постійно надсилає зворотні конверти до гмінної виборчої комісії від початку голосування¹⁹.

Визначений поштовий оператор під час виконання завдань із доставки виборчої документації звільняється від зобов'язання надавати інші поштові послуги. Викрадання бюлетеня або декларації карається позбавленням волі на строк до трьох років²⁰.

Сейм прийняв Закон про кореспонденційне голосування та подав його до Верхньої палати, а вже Сенат до 6 травня (у 30-денний термін) мав або підтримати, або відхилити сеймову версію. Проте саме в Сеймі особистими зусиллями його маршалка Томаша Гродзького («Громадянська позиція») проведення голосування 10 травня було зведено нанівець. В останній день прийняття рішення 50 (зі 100) сенаторів відхилили сеймовий законопроект. Як тут не згадати практики «турбо-режиму» все ще більшості «Слуги народу» в українському парламенті!

Виборчі зміни передбачають, що в умовах епідемії маршалок (спікер) Сейму Еліжбета Вітек може змінити дату виборів, якою, згідно з раніше прийнятим указом, є 10 травня. Можлива нова дата виборів має відповідати датам виборів президента, які зазначені в Конституції. Вибори президента Польщі призначає маршалок Сейму у період не раніше ніж за 100 днів і не пізніше ніж за 75 днів до строку завершення повноважень чинного президента. Сто днів до закінчення терміну повноважень припадає на вівторок, 28 квітня 2020 р., тоді як 75 днів до

¹⁹ Вибори в умовах пандемії: міжнародний досвід і рекомендації для України. URL: https://www.kas.de/documents/270026/0/%D0%92%D0%B8%D0%B1%D0%BE%D1%80%D0%B8-%D0%B2-%D1%83%D0%BC%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D1%85-%D0%BF%D0%B0%D0%BD%D0%B4%D0%B5%D0%BC%D1%96%D1%97_%D0%BC-%D1%96%D0%B6%D0%BD%D0%B0%D1%80%D0%BE%D0%B4%D0%BD%D0%B8%D0%B9-%D0%B4%D0%BE%D1%81%D0%B2%D1%96%D0%B4-%D1%96-%D1%80%D0%B5%D0%BA%D0%BE%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D0%B4%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%97-%D0%B4%D0%BB%D1%8F-%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D0%B8.pdf/ffba9f40-d846-01b0-5a0c-707f77e7e301?version=1.0&t=1592900587954 (дата звернення: 10.04.2021).

²⁰ Там само.

закінчення терміну – на суботу, 23 травня. Це означає, що президентські вибори можуть відбутися в одну з неділь травня – 3, 10 або 17 травня. Бюджет виборів становитиме 320 млн злотих (близько 2,08 млрд грн)²¹.

Цілком логічним законодавчим кроком стало би подолання сенатського рішення сеймовою більшістю «Об'єднаної прависи». Так, вже 7 травня 236 депутатів (серед них один від «Громадянської позиції») подолали вето Сенату. Проте до цього часу польські експерти розходяться в думках, що саме переконало депутатів «Порозуміння» підтримати кореспонденційне голосування. Символічним кроком для цього стала спільна заява очільників «Права і Справедливості» та «Порозуміння», що передбачала прийняття нової версії законопроекту про поштове голосування.

Публічна демонстрація єдності «Об'єднаної прависи» особливо показова на тлі розкриття окремими опозиційними депутатами деталей попередніх кулуарних переговорів із Я. Говіном, зокрема версії про формування широкої парламентської коаліції, у якій голова «Порозуміння» мав обійняти посаду спікера нижньої палати. Напевно, не найгірша пропозиція для лідера групи з 18 депутатів у 460-му мандатному Сеймі Польщі?!

Поряд із оприлюдненням своєрідного пакту Качинського-Говіна та з початком його матеріалізації в рішенні сеймової більшості щодо подолання сенатського вето майже не поміченими залишилися телевізійні дебати на Польському суспільному телебаченні 6 травня, які, до речі, дивилося близько 8 млн глядачів. Очевидно, для звиклих до видовищ українських політично орієнтованих телевізійних глядачів із українськими минулорічними гаслами «Стадіон, так стадіон», із публічною задачею специфічних аналізів двома учасниками другого туру президентських виборів-2019 польські теледебати могли видатися занадто нудними, хоча й там не бракувало своїх ексцентриків.

Зупинимося тільки на одному символічному аспекті, коли на початку дебатів претендентам потрібно було відповісти на запитання, до столиці якої держави вони здійснять свій закордонний візит. Показовою, але майже не поміченою в українському медіа-дискурсі (який і далі перебуває у фарватері позиції ГП та її кандидатки М. Кідави-Блонської з рейтингом останнього тижня до планованого голосування – від 11 до 2 % (залежно від організації)) стала відповідь «темної конячки» цьогорічних виборів Ш. Головні: «Київ!».

Як стверджує Г. Яворська, процедура відкладення виборів має відповідати всім конституційним і юридичним параметрам, яких іноді дотриматися складно. Прикладом може слугувати перенесення президентських виборів у Польщі, де не було оголошено надзвичайного стану. Вибори було відкладено в останній момент, для чого знадобилося спеціальне рішення Національної виборчої комісії, що його деякі юристи вважають суто політичним. Після відкладення президентських виборів Польща на кілька тижнів поринула в політичну кризу, протягом якої нинішній президент А. Дуда, що раніше був безумовним лідером перегонів, значно втратив

²¹ Радь Т. Нові зміни до Виборчого кодексу в Польщі: вибори президента відбудуться у травні й виключно поштою. URL: <https://www.oporaua.org/article/vybory/19805-novi-zmini-do-viborchogo-kodeksu-v-polshchi-vibori-prezidenta-vidbudutsia-u-travni-i-vikliuchno-poshtoju> (дата звернення: 10.04.2021).

свій рейтинг. Так, чинник пандемії може впливати і на становище провладних політичних сил, і на тих, що належать до опозиції²², хоча у Польщі втрата популярності провладного кандидата була короткотривалою.

У новітню політичну історію держав періоду пандемії польські президентські вибори 2020 р. ввійдуть як перші загальнонаціональні вибори, що початково були перенесені через загрозу коронавірусу; все ж таки голосування за серйозних карантинних заходів у прогнозованому I турі відбулося на виборчих дільницях, а у двох гмінах на південному заході голосування стало можливим тільки у так званій кореспонденційний спосіб.

Саме ідея голосування поштою зумовила у квітні політичну кризу, масштаби якої стало можливо оцінити тільки після II туру голосування 12 липня між двома кандидатами – чинним президентом А. Дудою та президентом столичного міста Варшави, віцеголовою партії «Громадянська платформа» Рафалом Тшасковським. Останній отримав змогу кандидувати після того, як лідер невеличкої партії «Порозуміння» із табору «Об'єднаної правиці» Я. Говін висловив позицію щодо несприйняття кореспонденційного голосування, а сенатська більшість ГК на чолі з маршалком Т. Гродзьким використала парламентські регламентні механізми для гальмування розгляду відповідного законопроєкту, який дав би змогу провести голосування 10 травня 2020 р. (відповідно до раніше визначеного конституційного порядку через подання маршалка сейму та репрезентантки «ПіС» Е. Вітек).

Опускаючи політичні змагання напередодні фінальної дати довгоочікуваного голосування на президентських виборах у Польщі 28 червня 2020 р. (варті окремого розгляду в іншій публікації), наведемо короткі результати голосування: А. Дуда – 43,50 % (8 450 513 голосів), Р. Тшасковський – 30,46 % (5 917 340 голосів), Ш. Головня – 13,87 % (2 693 397 голосів), К. Босак – 6,78 % (1 317 380 голосів), В. Косиняк-Камиш – 2,36 % (459 365 голосів), Р. Бедронь – 2,22 % (432 129 голосів), інші п'ять кандидатів – менше 1 %²³.

Щодо оцінок, то найперше варто звернути увагу на нищівну поразку висуванців від ПСП та «Лівиці». Вона є відчутною на тлі «змагання рейтингів» (особливо виразного в цій кампанії), коли ті чи ті «агенції» поширювали на засадах реклами або неприхованої «джинси» показники В. Косиняка-Камиша чи Р. Бедроня у варіантах 7–12 %. По-друге, на тлі краху лівих та лівоцентристських кандидатів очевидним успіхом є результат право-консервативного К. Босака, якому, щоправда, доведеться у найближчі роки позмагатися з іншими очільниками «Конфедерації» за лідерство на крайньому правому фланзі польського політикуму, зокрема в контексті можливих дострокових парламентських виборів. Саме в цьому контексті варто сприймати заяву лідерів «Конфедерації» про невідтримку жодного з переможців першого туру. По-третє, цікаве питання переваг у II турі виборців,

²² Яворська Г. М. Вплив пандемії COVID-19 на вибори в Європі та у світі. URL: <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2020-06/vplyv-covid-na-vybory-v-sviti-ta-evropi.pdf> (дата звернення: 10.04.2021).

²³ Wyniki głosowania w pierwszej turze. Państwowa Komisja Wyborcza. URL: [://prezydent20200628.pkw.gov.pl/prezydent20200628/pl/frekwencja/1/Koniec/pl](https://prezydent20200628.pkw.gov.pl/prezydent20200628/pl/frekwencja/1/Koniec/pl) (дата звернення: 10.04.2021).

які віддали свої голоси в I турі за В. Косиняка-Камиша, Р. Бедроня, К. Босака та особливо Ш. Головню.

Варто окремо звернути увагу на кількісні показники двох фаворитів польської президентської кампанії-2020 в обидвох турах (табл. 1).

Таблиця 1

Кількість голосів, які отримали А. Дуда та Р. Тшасковський у I та II турах голосування, тис.²⁴

<i>Кандидат</i>	<i>I тур, 28 червня 2020 р.</i>	<i>II тур, 12 липня 2020 р.</i>	<i>Баланс приросту, +/-</i>
Дуда А.	8 450, 5	10 440,6	+1 990,1
Тшасковський Р.	5 917, 3	10 018, 3	+4 101,0

Найперше, що відзначають експерти та члени виборчих штабів, – високу явку виборців (у 2015 р. явка становила 48,96 %, у 2010 р. – 54,94 %) (табл. 2).

Таблиця 2

Динаміка зростання явки виборців у I та II турах виборів президента Республіки Польщі²⁵

Воєводство	I тур, %	II тур, %	Динаміка зростання, + %
Нижньосілезьке	63,47	66,99	+3,52
Куявсько-Поморське	61,03	65,31	+4,28
Люблінське	62,32	66,06	+3,74
Любуське	61,41	64,95	+3,54
Лодзинське	65,65	69,68	+4,03
Малопольське	67,22	70,38	+3,16
Мазовецьке	70,34	73,80	+3,46
Опольське	56,68	59,92	+3,24
Підкарпатське	63,37	66,49	+3,12
Підляське	60,35	64,33	+3,98
Поморське	65,55	70,04	+4,49

²⁴ Джерело: опрацьовано авторами на основі: Wyniki głosowania w pierwszej turze. Państwowa Komisja Wyborcza. URL: //prezydent20200628.pkw.gov.pl/prezydent20200628/pl/frekwencja/1/Koniec/p I (дата звернення: 10.04.2021); Wyniki głosowania w drugiej turze. Państwowa Komisja Wyborcza. URL: //prezydent20200628.pkw.gov.pl/prezydent20200628/pl/wyniki/2/pl (дата звернення: 10.04.2021).

²⁵ Джерело: Опрацьовано авторами на основі: Frekwencja w pierwszej turze wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w 2020 r. Państwowa Komisja Wyborcza. URL: //prezydent20200628.pkw.gov.pl/prezydent20200628/pl/frekwencja/1/Koniec/pl (дата звернення: 10.04.2021); Frekwencja w drugiej turze wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w 2020 r. Państwowa Komisja Wyborcza. URL: //prezydent20200628.pkw.gov.pl/prezydent20200628/pl/frekwencja/2/Koniec/pl (дата звернення: 10.04.2021).

Сілезьке	64,32	66,91	+2,59
Свентокшицьке	62,09	66,37	+4,28
Вармінсько-Мазурське	57,13	62,14	+5,01
Великопольське	65,49	69,25	+3,76
Західнопоморське	61,69	66,39	+4,7
<i>Загалом</i>	64,51	68,18	+3,67

Кількість голосів, які були подані за обидвох кандидатів у II турі, становила 20 458,9 тис., що на 10 334,5 тис. більше, ніж у I турі²⁶. Попри те, що новий кандидат від ГПР. Тшасковський на майже 2 910,8 тис. голосів у розрахунках зростання кількості виборців між I та II турами випередив свого конкурента, він не переміг А. Дуду. Нехай із невеликою перевагою (4 22,3 тис.) та за перманентної політичної кризи в середовищі «Об'єднаної Правиці», що триває до сьогодні, А. Дуду переобрали на новий термін.

Таблиця 3

**Частка голосів, які отримали кандидати у II турі виборів
президента Республіки Польща по окремих воєводствах, %²⁷**

<i>Воєводство</i>	<i>А. Дуда, %</i>	<i>Р. Тшасковський, %</i>
Нижньосілезьке	44,61	55,59
Куявсько-Поморське	46,77	53,23
Люблінське	66,31	33,69
Любуське	40,20	59,80
Лодзинське	54,46	45,54
Малопольське	59,65	40,35
Мазовецьке	47,74	52,26
Опольське	47,36	52,64
Підкарпатське	70,92	29,08
Підляське	60,14	39,86
Поморське	40,16	59,84
Сілезьке	48,99	51,01
Свентокшицьке	64,41	35,59
Вармінсько-Мазурське	46,84	53,16
Великопольське	45,07	54,95
Західнопоморське	41,24	58,76
<i>Загалом</i>	51,03	48,97

²⁶ Джерело: опрацьовано авторами на основі: Wyniki głosowania w pierwszej turze. Państwowa Komisja Wyborcza. URL: //prezydent20200628.pkw.gov.pl/prezydent20200628/pl/frekwencja/1/Koniec/p1 (дата звернення: 10.04.2021); Wyniki głosowania w drugiej turze. Państwowa Komisja Wyborcza. URL: //prezydent20200628.pkw.gov.pl/prezydent20200628/pl/wyniki/2/pl (дата звернення: 10.04.2021).

²⁷ Там само.

Як бачимо, А. Дуда здобув перемогу в 6 воєводствах, а його опонент Р. Тшасковський – у 10. Відсоток підтримки А. Дуди коливається від 40,16 % у Поморському воєводстві на північному заході до 70,92 у Підкарпатському на південному сході, а у Р. Тшасковського відповідно – від 29,08 % на Підкарпатті до 59,84 % на Помор'ї.

Ми не поділяємо прогнозів О. Балашової щодо наслідків президентських виборів у коротко- та середньостроковій перспективі, яка вважає, що, попри поразку кандидата від ГП, все ж була помітна її успішна інтеграція, а також багато поляків проголосували б не за ПіС, а за сильну та об'єднану альтернативу, яка справді має шанс на перемогу²⁸. Як свідчать актуальні соціологічні опитування (середини травня – початку червня 2021 р.), такою альтернативою стає не ГП, а рух Ш. Головні «Польща-2050». Так, згідно з даними опитування агенції IBSP для порталу StanPolityki.pl (13–14 травня), якщо б вибори відбулися наступної неділі, то «Право і Справедливість» могло б розраховувати на 30,80 % голосів виборців, «Польща-2050» – 27,68 %, «Громадянська коаліція» – 15,05 %, «Конфедерація» – 11,54 %, «Лівиця» – 9,98 %²⁹. А відповідно до телефонного опитування 4 червня цього року для порталу dla wp.pl, ПіС готові підтримати 34,4 %, «Польщу-2050» – 23 %, ГК – 14 %, «Лівицю» – 8,1 %, «Конфедерацію» – 7,6 %, ПСП – «Польську коаліцію» – 4,7 % потенційних виборців³⁰.

REFERENCES

Balashova, O. V. (2021). *Evolutsiia partiinykh system Ukrainy ta Respubliki Polshcha (1989–2019)* [Evolution of party systems of Ukraine and the Republic of Poland (1989–2019)] (*Doctor's thesis*). Ostroh. Retrieved from <https://lpnu.ua/sites/default/files/2021/radaphd/12877/balashovaphdthesis-final.pdf> [in Ukrainian].

Duży wzrost poparcia i rekordowa przewaga Andrzeja Dudy nad Małgorzatą Kidawą-Błońską. Traci Hołownia. SPRAWDŹ wyniki. (2020, Marzec 25). *wPolityce.pl*. Retrieved from <https://wpolityce.pl/polityka/492905-rekordowa-przewaga-andrzeja-dudy-nad-kandydatka-ko-sprawdz> [in Polish].

Dziudzia, A. M. (2020). *Tematyka prezydenckich wyborow u Polshchi v providnykh ukrainskykh informatsiinykh resursakh: sproba informatsiinoho monitorynhu (liutyi-berezen 2020 roku)*. Proceedings of the Conference: *MTsND*, pp. 115–118, 13 chervnia 2020. Retrieved from <https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/mcnd/article/view/3553/3474> [in Ukrainian].

Frekwencja w drugiej turze wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w 2020 r. *Państwowa Komisja Wyborcza*. Retrieved from [//prezydent20200628.pkw.gov.pl/prezydent20200628/pl/frekwencja/2/Koniec/pl](https://prezydent20200628.pkw.gov.pl/prezydent20200628/pl/frekwencja/2/Koniec/pl) [in Polish].

²⁸ Балашова О. В. Еволюція партійних систем... С. 192.

²⁹ Sondaż parlamentarny – maj 2021. URL: <https://stanpolityki.pl/sondaz-parlamentarny-maj-2021-ibsp-dla-stanpolityki-pl/> (дата звернення: 10.04.2021).

³⁰ Najnowszy sondaż. PiS z poważną konkurencją. URL: <https://www.wnp.pl/parlamentarny/sondaze/najnowszy-sondaz-pis-z-powazna-konkurencja,899.html>

Frekwencja w pierwszej turze wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w 2020 r. *Państwowa Komisja Wyborcza*. Retrieved from //prezydent20200628.pkw.gov.pl/prezydent20200628/pl/frekwencja/1/Koniec/pl [in Polish].

Hulai, V., & Holets, A. (2021). Vnutrishnia polityka Respubliky Polshcha v otsynsi ZMI Ukrainy: zakonodavchi novelty opodatkovannia reklamy. Proceedings of the I International Scientific Online Conference: *Informatsiina hihiiena yak napriam natsionalnoi bezpeky*, pp. 76–80. Lutsk [in Ukrainian].

Hulai, V., & Maksymets, V. (2019). Ukrainyskiy kontekst vyborchkykh kampanii u Polshchi 2019 roku do Yevropeiskoho parlamentu ta Seimu y Senatu. *Ukraina–Polshcha: istorychna spadshchyna i suspilna svidomist*, 12, 88–96 [in Ukrainian].

Marchuk, M. I. (2020). Derzhavnyi lad Respubliky Polshcha [State system of the Republic of Poland] (*Doctor's thesis*). Kharkiv. Retrieved from http://elar.naiu.kiev.ua/bitstream/123456789/17639/5/dyser_marchuk.pdf [in Ukrainian].

Mocny finisz w PKW. Komitety zdążyły zgłosić 19 kandydatów z zebranymi podpisami na prezydenta RP. (2020, Marzec 27). *wPolityce.pl*. Retrieved from <https://wpolityce.pl/polityka/493145-mocny-finish-w-pkw-19-kandydatow-na-prezydenta-rp> [in Polish].

Najnowszy sondaż prezydencki: Duda liderem, notowania Kidawy-Błońskiej mocno w górę. Retrieved from <https://www.rmfm24.pl/raporty/raport-wybory-prezydenckie2020/najnowsze-fakty/news-najnowszy-sondaz-prezydencki-duda-liderem-notowania-kidawy-b,nId,4318508> [in Polish].

Najnowszy sondaż. PiS z poważną konkurencją. Retrieved from <https://www.wnp.pl/parlamentarny/sondaze/najnowszy-sondaz-pis-z-powazna-konkurencja,899.html> [in Polish].

Nowy sondaż prezydencki: Duda miażdży Kidawę. Druga tura nie będzie potrzebna. (2020, Marzec 26). *Super express*. Retrieved from <http://www.se.pl/wiadomosci/polityka/koronawirus-szokujacy-sondaz-to-dlatego-pis-chce-wyborow-prezydenckich-2020-w-maju-aa-6MtB-Ujp6-BpAZ.html> [in Polish].

Polacy bardzo pozytywnie o pomysle tzw. tarczy antykryzysowej. O projekcie słyszało niemal 2/3 badanych. (2020, Marzec 26). *wPolityce.pl*. Retrieved from <https://wpolityce.pl/polityka/493118-polacy-bardzo-pozytywnie-o-pomyśle-tarczy-antykryzysowej> [in Polish].

Polacy ocenili postawę opozycji ws. epidemii koronawirusa. Retrieved from <http://dorzeczy.pl/kraj/133569/koronawirus-polacy-ocenili-postawe-opozycji.html> [in Polish].

Rad, T. Novi zminy do Vyborchoho kodeksu v Polshchi: wybory prezydenta vidbudutsia u travni y vyklichno poshtoiu. Retrieved from <https://www.oporaua.org/article/vybory/19805-novi-zmini-do-viborchogo-kodeksu-v-polshchi-vibori-prezidenta-vidbudutsia-u-travni-i-vyklichno-poshtoiu> [in Ukrainian].

Sondaż parlamentarny – maj 2021. Retrieved from <https://stanpolityki.pl/sondaz-parlamentarny-maj-2021-ibsp-dla-stanpolityki-pl/>

Sondaż prezydencki dla DoRzeczy.pl: Andrzej Duda wciąż prowadzi, ale traci. Kto zyskuje? (2020, Luty 15). *DoRzeczy*. Retrieved from <https://www.dorzeczy.pl/sondaz/129727/sondaz-prezydencki-dla-dorzeczypl-andrzej-duda-wciaz-prowadzi-ale-traci-kto-zyskuje.htm> [in Polish].

Sondaż. Niewielka przewaga Dudy nad Hołownią w ewentualnej drugiej turze. (2020, Styczeń 30). *Wprost*. Retrieved from <https://www.wprost.pl/wybory-prezydenckie-2020/sondaze/10293940/sondaz-niewielka-przewaga-dudy-nad-holownia-w-ewentualnej-drugiej-turze.html> [in Polish].

Szcześniak, A. (2020, Marzec 12). Opozycja wycofa się z wyborów prezydenckich? Pytamy i nieoficjalnie słyszymy, że to możliwe. *Oko.press*. Retrieved from <https://oko.press/opozycja-wycofa-sie-z-wyborow-prezydenckich/> [in Polish].

Wybory v umovakh pandemii: mizhnarodnyi dosvid i rekomendatsii dlia Ukrainy. Retrieved from <https://bit.ly/3JzHDw9> [in Ukrainian].

Wyniki głosowania w pierwszej turze. *Państwowa Komisja Wyborcza*. Retrieved from <https://prezydent20200628.pkw.gov.pl/prezydent20200628/pl/frekwencja/1/Koniec/pl> [in Polish].

Yavorska, H. M. Vplyv pandemii COVID-19 na wybory v Yevropi ta u sviti. Retrieved from <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2020-06/vplyv-covid-na-vybory-v-sviti-ta-evropi.pdf> [in Ukrainian].

Zaremba, J. (2020, Marzec 20). Koronawirus w Polsce. Polacy chcą przełożenia wyborów? Nowy sondaż. *Wiadomosci*. Retrieved from <https://wiadomosci.radiozet.pl/Polska/Polityka/Koronawirus-w-Polsce.-Sondaz-dla-SE-70-procent-Polakow-chce-przełożenia-wyborow> [in Polish].

Vasyl HULAI

*Doctor of Political Sciences, Professor
Head of the Department of International Information
Lviv Polytechnic National University
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7609-7967>
e-mail: Vasyl.V.Hulai@LPNU.UA*

Nataliia DMYTRYSHYN

*PhD (Political Science)
Assistant at the Department of International Information
Lviv Polytechnic National University
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6245-0547>
e-mail: nataliia.m.kolesnytska@lpnu.ua*

PRESIDENTAL CAMPAIGN OF 2020 IN THE REPUBLIC OF POLAND

For the first time in the Ukrainian historical and political scientific discourse, the preconditions, course, results, and consequences of the Republic of Poland President elections in 2020 are analyzed.

The authors propose a retrospective of the 2020 presidential campaign in Poland, which goes beyond the established in a large part of the domestic media and experts from the previous political regime in Ukraine, representing the «good» candidate from the opposition «Civic Coalition» M. Kidawa-Błońska / R. Trzaskowski and the «bad» President of Poland and a new term candidate, A. Duda, from the pro-government party «Law and Justice».

The main focus is on the course of the presidential campaign, in particular, through the comparison of the dynamics of Poles' electoral sympathies and opinion polls of various structures during February-June last year.

The impact of the COVID-2019 pandemic on the course of the election process, in general, and changes in Polish legislation and among candidates for the highest public office are considered separately, which was observed at the final stage of the 2020 presidential campaign in Poland.

To sum up, the Polish political elections of 2020 entered the recent political history of the country during the pandemic period as the first national elections that were initially postponed due to the threat of coronavirus; nevertheless, voting during serious quarantine measures in the projected first round took place at polling stations, and in two communes in the south-west, voting became possible only in the so-called correspondence method.

The number of votes cast for both candidates in the second round was 20,458.9 thousand, which is 10,334.5 thousand more than in the first round. Even though the new candidate from the «Civil Coalition», R. Trzaskowski, was almost 2,910.8 thousand votes ahead of his rival in the calculations of the increase in the number of voters between the first and second rounds, he did not defeat A. Duda. With a slight advantage (422.3 thousand) the last-mentioned was re-elected for a new term.

Focusing on the results of the voting and the results of the elections for the Polish political system in the coming years, it is first worth noting the devastating defeat of the nominees from the PSP and the «Livytsi». Secondly, in the background of the collapse of the left and center-left candidates, the obvious success is the result of the right-conservative K. Bosak, which, however, will have to compete in the coming years with other leaders of the «Confederation» for leadership on the far right flank of Polish politics, in particular, in the context of possible early parliamentary elections.

Further research should continue the study of the issue of the permanent political crisis in the pro-government camp of the United Right and the growing political weight of the «bronze» winner of the first round of voting on June 28, 2020, Sz. Hołownia and his movement «Poland-2050».

Keywords: Poland, presidential elections, A. Duda, political parties, COVID-2019 pandemic.